

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus »Fejérmegyei Napló« a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására »Fejérmegyei Napló« czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhöz, 1895. márczius 6-án

Előfizetési árak:
Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolvasó szerkesztő:
BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: Rotter I., Weisz H. és Krausz V. tözséjében

Igazán öbredünk?

— Válasz Spectatornak. —

II.

Mint minden városban, úgy városunkban is három néposztály váltakozik egymással: a nép és kisiparosok, a hivatalnoki osztály és a zsidóság. A nép az ő szalmafüdes házaiban, a kisiparos valamivel beljebb a belvároshoz egyszerű cserépszindelyes házakban; a hivatalnokok szépen burtozott szobáikban, a zsidóság pedig fényes üzleteiben (a hol könnyen lehet bukni is) és a pénzügyekben. Az elsők küzdenek a szegénységgel, de készséggel türik, mint Istentől rájuk bocsátott csapást; a hivatalnok szabadság érzetének nemes fölgerjedésében kesereg, de megadja magát; a zsidóság számol, követel és nevet. Így van ez másutt is, nálunk is. Mindnyájan tudjuk, de érezzük is, hogy nem jól van úgy, a hogyan van. A dolognak ilyen természetes folyama szerint a központ marad, a míg így jól érzi magát, a kik a kör központjától távolabb esnek, az élet forgása következtében könnyebben leválnak róla és le is válnak. De hát lehetetlen, hogy a külső rész csak azért él, hogy a belső megmaradjon. Ez ellenkezik a keresztény egyenlőség, a szabadság, a szeretet törvényeivel, a melyeket a legelső, legnagyobb és legigazságosabb szociáláista, Krisztus tett az emberiség örök törvényévé.

Egy új világ alakulása felé evezünk az élet hajóján, egy olyan világ felé, a mely hivatva van sok igaztalanságot igazsággá tenni, sok sebet újra és újra behegészteni.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZAJA.

„Az Istenadta nép.“

A hálószerobánkban van egy régi, divatját multa olajnyomat. Egyik mártíromságot szenvedett szabadsághősünk van ábrázolva rajta, a mint bilincsbe verve utólsó útjára viszik a nagykalapos vasas németek. A multkorában egy szörnyen puczcsoz, derékfűzős leány ajánlkozott hozzám pesztonkának s a bemutatkozás során egész feszelenül tette a megjegyzését arra a bizonyos képre: ugyan nagysága kérem, nem Papp Bélát viszik azon a csendőrk? — De nem ám, mondom én, — ez nem gyilkolt meg senkit és csak azért lötték agyon, hogy maguk sárga cipőt, midert viselhessenek.

Az én pesztonkám a vállát vonogatta, de csak el sem pirult a czélzatos megjegyzésre. Az anyja szégyenkezett egy kicsit, a ki úgy állott mellette a fákó, csatagos festőszoknyában, mint egy ágról szakadt kéregető asszony. Elmehetnek, — mondom én, annyi bért nem adhatok. A leány ujfént a vállát vonogatta: akkor felmegyek Pestre, úgy is hínak a Csillag nagyságos urék szobaléányának. Ez a »nagyságos ur« a Stern kis botos, a ki azóta Pesten nyitott üzletet. A leány elment, de azért nekem mégis csak derékfűzős pesztonkam akadt, mert a német leányok, a kik nem vetközték le régi viseletüket, — nincsenek rászorulva, hogy szolgálatba álljanak.

És beszéljenek nekem szociáláistákról, anarchistákról és rendezzenek kenyérbálat!

Ezen új áramlatnak első fecskéi a szövetkezeti eszmének mindinkább kifejlődő, kialakuló hajtásai. Ezek jutottak el ide hozzánk is. Nemcsak a kereskedelem terén kell ezeknek az eszméknek hódító utra indulni! Nem! Ezeknek az egész társadalmat keresztül-kasul kell járni, azt a társadalmat, a mely alapelveiben legalább kereszténynek vallja magát.

Nagyszerű eszmét vetettek el a keresztény egyetemi polgárok az ország lakosságának virágai. A keresztény szövetkezeti ügyszegés lelki egészség erejével csatlakozni óhajtanak. Nemcsak a kereskedelemben, de a szellemi munka napszámói között is a keresztény eszmék körül való csoportosulásra ösztönöznek, az ügyvédek, orvosok körében is. Egyik vadul liberális lap tegnap egész elkeseredéssel tépte meg tollas szakállát, hogy Budapesten immár husz keresztény ügyvéd állott bele ebbe a szövetkezetbe, a kik megvallják, hogy a keresztény igazság alapján akarnak dolgozni, ezeknek propagandát csinálnak s lassan köréjük csoportosítják a keresztény irány híveit.

Így van ez a külföldön többfelé már. Ez volt az alap és mi csodálkozva nézzük azt a titáni küzdelmet, a melyet Németországban, Belgiumban, Francia-Olaszországban, sőt Angliában is a keresztények az antikrisztianizmussal vívnak s önkéntlenül tapsolunk, midőn a küzdelem után őket győzni látjuk.

Az új áramlat első fecskéi a mi városunkban is megjelentek.

Nagyon szomorú dolgok ezek. Valami különös ujmutatás van abban, hogy a felvilágosodással, művelődéssel lépést tart a testi, lelki nyomor, az anyagi és erkölcsi zűlés. Mentől ragyogóbb, fényesebb az a város, annál sötétebb nyomor, fekete bünt takar, mely úgy szedi áldozatait, mint a pogányok mesebeli sárkánya, melynek minden esztendőben le kellett róni az adót egy csomó ártatlan leány képében. A különbség csupán annyi, hogy a mi leányaink önként mennek a Molochus tüzokádó torkába. Csábítja őket a cifra ruha, a fényes város, a könnyű megélhetés delibájában, melynek szomorú eltévelyedett utasairól csak az önkényt eldobott életek statisztikája bírna számot adni. Boldog az a nép, mely hisz, mely többet hisz mint a mennyit tud.

Az öreg asszonyok babonái, ártatlan kuruzslásai is kevesebb áldozatot hoztak, mint manapság a muszáj patika, a melynek méreg drága orvosságait csak akkor csináltatják meg, ha már úgy se használna semmit, nem is szólva azokról, kiket már jó előre elküldenek, hogy olyik meg se ismerhesse a világi kegyességeket. Ezeket a dolgokat kellene szellőztetni inkább, nem pedig egynémelyik uralkodó privátpasszióit, mint a minőket csak nemrég VII. Edvardról, majd Milán exkirályról hoztak a lapok. Micsoda példán okulhat, mondjuk az a paraszti észjárás és micsoda tisztelettel vehet körül egy uralkodót, a kinek emberi gyöngéiről egy krajczárnyi igazság utján meggyőződhetik, mert hisz az az egyszerű ember úgy hisz a nyomtatott betűben, mint a bibliában. Olyasféle dol-

gok ezek, mint mikor a gyermeknek az édesapja vagy az édesanyja szennyesét motogadják, mely ha igaz, vétek ugyan, nagy vétek, de ugyszólván nagyobb vétkévé válik annak, a ki általa a gyermek szüzi leikeit is bemocskolja.

Önkéntlenül kérdezzük: Bizhatunk-e életrevalóságunkban. Lehet-e Fejérvárott újat, nagyot alkotni? Ez a város tele van erővel és csodaszóval, hogy mily erőtlen, szinte birkamódra enged magát a vágóhídra hurczolatni. Megtesznek vele mindent, ítéletet mondanak feje fölött, ő hallja és nincs annyi ereje, hogy megbénult kezeit cselekvésre emelje. Sorvad nap-nap után, több lesz az adóssága, kevesebb a hitele és mégis alig-alig hisz a javulásban, a föltámadásban. Kétkelkedik a legjobb akarattal szemben.

Nézzem szét bárki s tegyen összehasonlítást a husz esztendő előtti s a mostani állapotokkal szemben. Nézzem a tükörbe s borzadva látja azt a megvéndt, előregedett, összetöporódott alakot, a melylyé az egykori dalias test zsugorodott.

Sokkal jobban szeretjük e város keresztény lakosságát, minthogy az ujjászületés magvait el ne vetnök. Bizalmatlanok? Meg kell a jóakaró cselekedetekből tanulni, hogy bizhatnak. Hálálatlanok? Nem azért dolgoznak, de ha egy is fölérti az eszmék helyes voltát, elég jutalom leendő. El vannak adósodva, szegényedve? Hiszen ép azt akarják, hogy a szellemi haladással párhuzamban az anyagi is javuljon. Bele vannak roszdósodva a régi bilincsekbe? Hiszen azt akarjuk szétörtni, hiszen hallottuk a zavar nyikorgását, egyesek keserű kifakadásait, a mely irtózik a régiek megbolygatásától és a multat, a jelent nem akarja felcserélni a jövővel.

Majd meglátjuk: fölbredünk-e?

A társadalom többi rétegeiben is általános a modern szocializmus, anarchizmus, csak nem lép föl olyan markáns alakban. Áldozatai azonban szintegy megvannak. Legszomorubb élő dokumentumai ezeknek azok a szánandó leányok, kik ugyszólván rájuk szuggerált fanatizmusból, de legtöbbször kényszerűségből állanak ki a küzdőterre, versenyt a férfakkal, mert élni muszáj valamiből s a nők tényleges hivatásával összeegyeztethető pályák is ugyszólván tul vannak zsufoolva, hogy bátran rájok illik a közmondás: sok az eszkinő kevés a foka.

Manapság mindenki tanulni akar és a féjével akarja megkeresni a kenyérét. Az iparos, aki lenézi mesterségét, mert elhanyagolta azt, — a fiából okvetlen urat akar nevelni, hivatalnokot, holott számtalan példa mutatja, hogy egy törekvő intelligens iparos, aki a vasárnap délutánjár ráér egy kis önképzésre is fordítani, százsorta külömb

Mai lapunk 6 oldal.

Alföldi levél.

Csongrád, 1901. május hó.

Tek. Szerkesztőség! Nem tudom érdeklí-e becses lapjának olvasó közönségét az alföldi állapotok, de abban a reményességben, hogy a katolikus álláspontnak és keresztény elveknek országszerte mindenütt egyenlő érdekeik vannak, becses engedelmével okulásul és hasznos tanulságul bátor leszek ezen alföldi állapotokról egyet-mást elmondani.

A napokban kaptam Észak-Amerikából egy térképekkel és fény-nyomatokkal illusztrált vaskos füzetet magyar nyelven kiállítva, melyet a kanadai angol kormány adott ki abból a célból, hogy a magyarságot kitelepülés végett Kanadának Manitoba, Assiniboia, Alberta és Saskatchewan tartományába édesgesse. Kinyomatta pedig ezen vaskos füzetet 1899-ben az ottvai államnyomda és mindenki meggyőző e könyv arról, hogy ezen angol államnyomda pompásan be van rendezve arra a célra, hogy minél izlősebb magyar kiadványokat bocsáson közre.

Megvallom, mély szomorúsággal töltött el a füzetek átlapozása, mert nemcsak izlő utasításokat tartalmaz a magyar nép kivándorlásának előmozdítására, hanem oly messzemenő állami kedvezményekről is biztosítja a kivándorlókat, hogy a ki olvassa a füzetet, szinte ösztönt kap a kivándorlásra. Ezenkívül ugyancsak a kanadai angol-kormány külön magyar ügynökséget is tart New-Yorkban a City U. S. A. 89 Second Avenue-n, mely a kivándorlóknak minden eszközt rendelkezésére bocsát, hogy Magyarországból Kanadába akadálytalanul eljussanak.

Természetes, hogy ilyen módon ezeket és ezeket veszt munkás kezekben évenként a magyar nemzet, mert fájdalom, a kivándorlás már itt az alföldi Kánaánban sem ismeretlen vállalkozás. De elvégre ezért a kanadai angol kormányt kárhozzatni nem lehet, mert a maga szempontjából hazafiás feladatot teljesít, mikor a művelhető földterületeket Kanadában benépesíteni törekszik. Annál jobban kell azonban kárhozzat-

jövedelemre tehet szert. Okulhatnánk zsidó polgártársainkon.

Es így megy ez a leányokkal is. Még kell nézni egy-egy oly várost, ahol óvónő, vagy tanítónő-képző v. növendékek zöme a kisasszonyságra vagy parosleányokból telik ki, a kik azután mint tuos és kitanult leányok alaposan le fogják nézni szerény otthonukat és boldogtalanok lesznek, ha idejekorán el nem menekülnek valamiféle »állásba«. Amugy férjhez mentek volna, úgy mint az édesanyjuk, most már igényeik jóval fokozottabbak és mivel olyan nem akad nekik, akit óhajtanának, lesz mindenikből külön-külön egy »félreismeret nagyság« — világgyűlölő, hivatalát csak muszájból húzó-vonó vén leány.

Egyáltalán mindenki többet akar, többnek akar látszani és főként többet kíván tőle ez a külszínes világ, mint a mennyi tőle telik. Hasztalan nyújtogatnánk a takarónkat ha kurta, inkább húzódjunk mi összébb. Mikor a korona-értéket behozták, — a helyett hogy egyszerűsítették volna a számítást, mondom, nekem önkénytelen jutott eszembe a hasonlatosság közte és a mai fölfogás és társadalmi rendszer között. A kinek ötszáz forintja volt, most ezer koronája van, a ki tekintetes ur volt, most nagyságos urnak hivatja magát. Így növekednek az igények, pedig az egész csak olyan, mint a szappanbuborék, mit ha nagyobbra fujunk, annál hamarabb elpattan.

Szó nics azt elsorolni, hova, mire hányfelé kell adni, mit kell mutatni mindent a magunkforma embernek is, csakhogy legalább a felszínen maradjon. Hát még mit tesznek azok, a kik egy kicsit érzik, hogy van miből. Amivel édesapáink még talán fukarkodtak, arra rájár-

nunk azt a magyar kormányzatot, mely istentelen liberáliszmusával az ősi magyar haza elhagyására kényszeríti a népet, hogy vándorbotot véve kezeibe, a tengereken túl messze idegenbe, keresse boldogulását; mert itt az alföldön már odajutottunk, ahol a part szakad, hogy tudniillik a nép nem bírja a közterheket s menekül tőlük, ahogy tud. Itt Csongrádon például minden gazda 22 koronát fizet összesen 1200 szöglet-ölével számított urbéri hold föld után, mert az állami adó föl van csigázva a végtelékig s minden adóforintra fizet 130 percentes községi pótdátot s majdnem a földadó kétszeresének megfelelő ármentesítési adót. De még hol van az utadó? betegpótlási adó? a személyes kereseti adó? a fogyasztási adó? És hol vannak az uzorsora-kamatok, melyeket a takarékpénztári és jelzáloghitelintézeti tartozások után fizet?

E kétségbejött állapotokon, miután hasztalan emeltünk sulyos bajainkban panaszt a liberális magyar kormány előtt, a magunk erejével próbálunk segíteni. Szegváron, Csanyon és Tömörkényben az illető községek lelkeszeinek vezetése alatt hitelszövetkezetek alakultak, melyeket az országos központ támogat. De hát ez a segítség elenyészőleg csekély a szükség óriási arányaihoz képest. Azért itt Csongrádon keresztény takarékpénztár alakításával tettünk kísérletet, hogy felszabadítsuk a népet a liberális takarékpénztárak karmai alól; mert hiszen lehetetlenség a politikai helyzet javítása mindaddig, míg a liberális pénzüzetek kölcsöneik révén markáikban tartják a keresztény választó polgárokat. De minő óriási nehézségekkel kell e téren megküzdeni!

Még meg sem alakultánk, százezer forintra tervezett alaptőkének befizettet 80%-ból már is eltulajdonítottak nyolcz ezer forintot. Akkor pedig, mikor az eset nyilvánosságra került, megharant bennünket a liberális tábor, veszett hírért közölte országszerte inéztetünknek, izgatta ellenünk a részvényeseket, igazgatóságunkat büfenyitő perbe igyekezett keverni, azok pedig, kiket az intézetből kidobtunk, 46 ezer korona erejéig

nak azok, a kikre a szerencse úgy mosolygott. Ezek lesznek azután azok a bizonyos cenztrumok, mik körül egy forog a »világ«, mint a botor lepke a lámpafény felett. Ha annak a módosabbnak vannak leányai, azok jól kelnek el, mert a házassulandó ifjuság is jobban tudja, hogy miből lehet élni és miből nem. Am ezek a kisasszonyok sem irigylésre méltók. Mődjükhöz képest, tehetségük híján is ki akarják őket pallérozni és sok keserves könny hull el, míg a mama büszkén elmondhatja barát-nőinek, hogy a leánya már zongorázik és beszél francziául.

Sokkal több szenvedés és megaláztatás jut azoknak, a kik rangban ugyanott vannak, de nem bírák mivel pótolgatni. Mert kinek telik évente öt-hatszáz forint csupán arra, hogy a leányát nevelőintézetbe küldje, pedig ebben a polgári- és felsőleányiskolákban szűkölködő kis városainkban folyton ki vagyunk téve kísértésnek, hogy mit is tegyünk. Szegény itthonmaradt kislányok, be sok szekaturának vagytok kitéve!

már csak azért is francziul sugdolóznak előttetek a művelt kis barátok. Természetesen irigység, féltékenység lesz ebből, hogy az édes mamák, kik addig olyan jóba voltak, karddal, pisztolyal mennének egymásra, ha úgy lehetne. Csak egy igazán okos és leányait igazán szerető édesanya tudja azt a sok titkon elhullatott könnyet felszáritani. És pedig először is: tanítsa meg rá a kis leányát, hogy egy-egy barátójéhez elég ha félesztendőnként egyszer ellátogat és abban ő elől mutasson jó példát. Csöppet se lesz kevesebb híre a leánya szépségének, ügyességének, ha nincs ott valamennyi zsuron, táncmulatságon. És aztán legjobban teszi, ha a leánya stáfferungjába legelőbb beszerzi

indítottak ellenünk keresetet. Ily körülmények közt persze szó sem lehetett arról, hogy valamely nagy pénzintézettel visszleszámitolási viszonyba léphessünk, mert hiszen a liberális pénzintézetek nem a megmentésünkhöz, hanem kézzel-lábbal a tönkretelésünkhöz dolgoztak.

De mert Istenben bízunk, meg nem csatlakoztunk. Nemcsak megingás nélkül éltük át a nehéz napokat, hanem egy évi szigorú működés után elértük, hogy a nem-keresztény tőke is üzleti összeköttetésbe lép velünk. Mi más volna azonban a keresztény magyar nép sorsa, ha végdésében nem volna így magára hagyatva? Ha volna országos központi keresztény pénzintézetünk, mely vidéki fiókjai által ki tudná szabályítani a keresztény népet a nem-keresztény pénzintézetek mindent elnyeléssel fenyegető preszsiója alól?

Pedig egy nagy keresztény pénzintézet megalkotása a fővárosban épen nem volna lehetetlen. Hisz vannak keresztény érzelmű főuraink és egyéb vagyonos polgáraink, kik nagy összegek felett rendelkeznek, vannak főpapjaink és káptalanaink, kik fölősegeiket ily keresztény pénzintézet által bocsáthatnák legsikeresebben a keresztény magyar nemzet javára s amellet ők maguk is tisztességes hasznot élveznének. Mert higgyék el keresztény politikusaink, a liberális hatalom tulsúlyával szemben mindaddig nem fogunk sikeresen megküzdeni, míg a keresztény nép föl-szabáditására keresztény tőkét és keresztény pénzintézeteket nem fogunk létesíteni.

Itt Csongrádon azonban egy lépéssel tovább mentünk a keresztény szociális kérdések megoldásában. Nyitottunk ugyan három keresztény fogyasztási szövetkezetet a város három különböző pontján 1200 részvénnyel, melyek rövid fennállásuk óta biztató reménységgel kecsegtetnek, mert átlagos napi bevételünk 200 korona. Ámde ha feljajdultak a liberális pénzintézetek keresztény pénzintézetünk megnyitása miatt, a liberális hatalmat támogató zsidóság valóságosan dühöng szövetkezeti boltjaink miatt, mert biz azokban áruunk vas, fűszer, rövid és rőfös áru-

a — varrógépet. Mesebeszéd az, hogy elgőrbülnek mellette a mi sugárnövésű leányaink. Inkább áll ez a sok haszontalan, méregdrága divatos kézimunkánál, a mivel ráadásul még a szemüket is elrontják. Százaszor és ezerszer hálával fog gondolni az a leány az édesanyjára, ha később neki is gyermekei lesznek, — hisz Istenem ez a cél és nagyon jól tudja minden leány veleszületett ösztönénél fogva, — mondom áldani fogja érte. Ha nem kell minden kis haszontalanságot kiadni a háztól. Amellet, hogy édes gondolatok közt elbrálj egy olyan kicsi ingecskén, — tetemes összeget takarít meg, a mi olykor fölér az apanázsszal, s a mit szintén számba tudnak venni az okos férfiak. A ki mindezek daczára másüvé jár háztűz nézni, annak jobb is, ha elmegy. Emellet mondom jut idő önképzésre, olvasgatásra és mondhatom magamról, ha még szerénytelenségnek veszik is: nekem minden iskolám az volt, hogy az édes anyámnak felolvastam mindent, és máig úgy vagyok vele, hogy százaszorta jobban tudok valamiben gyönyörködni, valamiért lelkesülni, ha azt más is hallja. Így elfoglalva nem leszünk kénytelenek másokra szorolni. Ez nem zárja ki azért, hogy emberekkel érintkezünk, hisz társas lényeknek vagyunk teremtvé, és olykor szükségünk is van az emberekre, de a modern társadalmi mizériák, a klikkrendszerek és egyéb fölfordulások mind abban lelik magyarzatukat, hogy nagyon is sok a zsur, az estély, az ott-hont kerülő unatkozó férfi, — még inkább az asszony.

Egyébként pedig béke velünk kedves olvasók, és ne fogják rám valahogy, hogy én más szemében a szálkát kerestem.

Mányiné Prigl Olga.

kat, egyszóval mindent, amire a népnek szüksége van.

A konkurrenzia láttára azonban fenyegetőzik a zsidóság, hogy felveszi velünk az élet-halál harcot s nem veszi meg részvényeseink borát és buzáját. Am jó, az élénk dobott keztyűt bizonyára felvesszük és értékesíteni fogjuk a nép terményeit, gabona-értékesítő és pincze-szövetkezet által, mert keresztény társadalmunknak csak e két intézményre van még szüksége, hogy teljesen emancipálja magát a liberalis gyámkodás agyonnyomása alól.

Fölemlítettem pedig dióhéjba szorítva mind ezeket azért, hogy felhívjam a keresztény vezér-férfiak figyelmét e nagy horderejű kérdésekre, mert abban a véleményben vagyok, hogy a mai nehéz megélhetési viszonyok közt nem elég keresztény elveket szóval és írással hirdetni, hanem a bajok szanálására és a keresztény nép függetlenségének biztosítására keresztény intézményekről kell gondoskodni.

Teljes tisztelettel

Hegy Antal

Római levél

Irta: Maximus.

Fontana Termini.

Nagyszerű szökőkutnak a neve. A kik Rómában jártak, mindenesetre látták; a vasuti állomástól nem messze löveli sugarait a magasha; esténként két elektomos reflektor árasztotta el bűvös fényével a német császár látogatása idejében. Akkor más formája volt. Néhány jámbor körorozslán elmélkedett a kut szélén s igyekeztek minél szebb gömbölyű vizcikkát fújni az orrukban vágott lyukakból. Akkor mindenki szívesen időzött a hívős levegőjű kut közelében. Most nincsenek ott az oroszlanok, de van másvalami új, modern, s az eredmény az, hogy minden tisztességes ember csak undorral mehet végig mellette. Ennek is megvan a maga szomorú, de igen mulatságos története.

A római szenátus még 71-ben szerződést kötött az Aqua Marcia társasággal, melynek értelmében ennek egy monumentális művel kellett volna ellátni a szökőkutat, 30 év múlva eszébe jutott a társaságnak, hogy már ideje volna megalkotni azt a világra szóló művet. Pénz volt elég, ily hosszú idő alatt akár meg is kétszereződhetett az ide szánt tőke. Tavaly őszkor mutatták be a gipszfigurákat: a bíráló bizottság Rutelli 4 csoportozatu Najádjainak ítélte oda a babért; a bizottságban volt egy ugynevezett klerikális-párti ember is, ki a helyett, hogy megkondította volna a vészharangot a meztelen alakok ellen, nagy bölcsen hallgatott, nem akarta azt az áldott békét megzavarni — mintha meglátnának békével a farkas és a bárány.

Nemsokára rá körüldeszkázták a szökőkutat jelétül annak, hogy már megérkeztek a tengeri szörnyetegek hátukon a Najádokkal. A tisztelt tanácsatyák kötelességüknek tartották bepillantani a deszkabódéba, milyenek is azok a »monumentális« alakok; a liberálisok szemhunyorgatva mondogatták egymásnak: »no ez tetszik majd a népnek, ingyen is mily hatásos műlvevethoz jutott;« de — oh szörnyűség — a klerikálisok irulni-pirulni kezdtek, révedezve tekintettek ide-oda, csak oda nem, a hova kellett volna. De azért még nem volt veszve minden: a klerikálisok elhatározták, hogy a művet nem fogadják el. Ennek neszt vették ellenfelük: ismerték jól hivatalársaik birkafermesztését, kik mindig csak a »szörnyentén« elvét követik s ha

valamely faktum előtt állanak, akkor már lefegyverkeznek.

S most ismételték ezt a csint, mely Napoleont császárrá tette, mely Olaszországot egyesíté s Rómát kicsavarta a pápa kezéből: a fölséges nép akarataikoz folyamodtak; itt Rómában ahhoz a néphez, melynek ugyan megvan az arany szabadsága, de hiányzik a betéví falatja. Egy szép napon szoldikkal odacsalogatott emberek, ugy harminczan lehettek, körülállorák a deszkabódét, belül a munkások parancsot kaptak, hogy a pántokat, szögeket eltávolítsák, egyet meg a kulccsal a vízvezeteki csőhöz rendelték. Adott jelle aztán szétszedték a tázőlmányt s a víz is csakhamar ömleni kezdett: a szökőkut le volt leplezve, a »monumentális« csoportokat a durva nép röheje fogadta. A nagy népesödület se maradt el: ez volt a »szuverén nép önállóságának trappans jele, melyben a ritka műérzés is megnyilatkozott, olyan, a minőt klerikálisoknál sohase találni. Igy jubiláltak az újságok.

A fontos ténykedés után két ellentmondó parancs érkezett: az egyik elrendelte, a másik megtiltotta a bódé újraösszetakolását; az előbbit félreértésnek tudván be, visszaszívták s a kut födetlen maradt. Azóta csoportosan özönlik oda a söpredék: a jobbérzelműek botránkoznak, az ifjuság pedig hatalmasan nevelődik a műremek befolyása alatt.

A történet a kapitoliumi tanácsházban folytatódik. A kath. tanácsosok még most sem tértek észre, a liberálisok még egyszer becsapták őket. Határozatba ment, hogy a szökőkut megbirálását egy művészbizottságnak engedi át a tanács. A bizottságot a polgármester nevezi ki, a kinek majd lesz gondja arra, hogy olyanok kerüljenek bele, kiknek erkölcsi világában szépen elférnek a Najádok is.

A tunya katolikus önértet végre is fölébredt. Nyomása alatt megemberelték magukat a nem-liberális tanácsosok és volt annyi lelki erejük, hogy lemondottak állásukról, mikor egy nyilvános nevelőintézet minden idökre szóló kath. jellegét a liberálisok törölték. Mikor kiléptek a tanácssteremhöz, a nép dühbe: »Éljen Giordano Bruno, halál a papokra, villahegyre a pápát« kiáltásokkal fogadta s kezdtek tetteleg bántalmazni őket. Marucchi-t, a jeles keresztény arkeológust dicső elődje De Rossi emléktáblája alatt leköpték. A segítségül hívott mihaszna Andrások keréket oldottak: »Nincs rendeletünk, mondták, azokat megvédeni.«

Engedjük ezeket futni, feltik az irhájukat, mi pedig térjünk vissza a szökőkuthoz.

A kut maga egészen a régi maradt: nagy, koralaku medenceze, közepén szökellik a kbl. 8 m. magas fősugár, ekköré sorakoznak a félkör-alaku melléksugarak. Változás csak annyiban történt, hogy a medenceze széléről eltűnt az a négy oroszlan, s a négy bronzcsoport került helyükbe, de a medencezen kívül, külön talpazaton. Egy csoport áll egy vízi szörnyből, hátán egy Najád fürdik a medencezéből ömlő vizsugarakban.

Nyert-e a változás által a művészet, nyert-e valamit a szökőkut vagy a vizes szépsége?

A művészet feiadata szívet, lelket fölemelni, nemesíteni, gyönyörködtetni, teszi pedig ezt az által, hogy mindig a szebbet és jobbat igyekszik élénk állítani. Mindaz tehát, a mi az emberben a legalábbvaló szenvedélyeket korbácsolja fel, mindaz, a mi a műlvevet rovására történik, elvetendő, ha még oly való, természetes is.

A lelket továbbá csak az igazság gyönyörködtetheti igazán; a mi hamis valótlán, az félre-

vezeti, áltatja. Ez ellen vét a művészet, mikor póre alakokat jelenít meg. A meszetelenség az embernél természetellenes; a ruházat rajta nem oly véletlen függelék, melyet egykönnyen el lehet hagyni; mert a műveltség is természet, egy második természet s formái lényegesek az embernek; még a legvadabb népek is ruházodnak. Testi erőt és szépséget lehet ruhával is a köbe vézni, mihez, igaz, kissé több művészet kell, de legalább megfelel a valóságnak.

Rutelli alakjainak nincs műértéke, korántsem monumentálisok, a mint a szerződés kívánja.

Az óriási, özönvizelőtti Mastoden otromba szájjával a nézőnek fordut, szörnyeteg teste a kut belseje felé nyulik be. Hátán egy Najádnak nevezett nőalak nyújtózik párhuzamosan az állat testével, teljesen ruhátlanul. Maga a helyzet s a kéjesen lusta tagok minden mozdulata annyira ultranaturális, hogy vért kerget az éperkölcü ember arczába. Érdekes, hogy a két alakon kívül semmi sincs, a mi esetleg jelezne, hogy itt vízi tündérral van dolgunk, azért a szörnyhátán semmi esetre se a tündért, hanem a nőt látja a szemlélő. Azt hisszük — bocsánat a megjegyzésért, — hogy a művész ur ugynevezett ideálját aligha fogadná el tisztességes nők társaságában, ha be akarná mutatni. Műlvevetről tehát szó sem lehet.

De a mi még kárhoztatandóbb, a mű erkölcselten. A művészek folytonosan hangoztatják a szabadságukat s körömszakadtáig harcolnak azok ellen, kik korlátozni akarják. Jó; küzdjenek az illetéktelen beavatkozások ellen, de ne küzdjenek oly korlátok ellen, melyeket a többi között az erkölcsi rend s igazság állít fel.

Rutelli alakjai az erkölcsi rend szabta korlátokat hágják át. Nehéz ugyan egész határozott zsinórmértéket felállítani, meddig mehet a művész, de esetről-esetre nem nehéz ítélkezni, A Najádok tul van a mértéken; a gondolati tartalom hiányát az emberi test, a hus akarja pótolni, s az erkölcsrontó tendenzia el is éri hatását, mert az embert ott támadja meg alattomosan a szép — formált alakjában, a hol legjobban érzi morális gyöngeségét.

Végre az a nagy csoport nem illik a kuthoz, egész külön válnak tőle; az a néhány vizsugár, mely rájuk ömlik a medencezéből, a mű egységét nem alkotja meg; mindenik csoport külön megállhat magában, hasonlókép a medence is, de n m egymás mellett. Azért méltán jegyezhettem meg egyik kritikust: a művész sohse látta a kutat s a kut nem látta a művészt.

Ha az alakok ott maradnak, szegényfoltja lesz a városnak, valóságos szegénységi bizonyítványa műérzékének. Ha még nem állananak oly nyilvános helyen, a via Nazionale torkolatában, a vasut előtt! Minden Rómába érkező idegennek ott kell elhaladnia s mit gondol majd a szökőkut láttára Rómáról, a keresztény művészetek egykori metropolisáról!

De legnagyobb kárára van a fiatalságnak! Hét iskolája van Rómának azon a terén; aprajánagyja azon megy keresztül; s mig az iskolában verejtékezen tanulják, mi szabad, mi nem, a valóságban megczafolva látják.

Ugyanaz a művész a palermói színház bejáratához is hasonló figurákat készített. De ugy látszik, csakhamar megunták, mert egy hónap múlva »minden tisztelet nélkül« eltávolították. (Bizunk abban, hogy a Najádokat is ez a sors éri s mivel annyira alatta állanak a művészeti szintájának, nem muzeumot érdemelnek, hanem kalapácsot.

UJDONSÁGOK.

— **Áldozó csütörtökön** — Héltől 9 órakor a székesegyházban az ünnepi szent misét **Károly** János káptalani helynök, nagyprépost fogja bemutatni az egek Urának.

— **Jubileumi bucsujárás.** *Arkozcsütörtökön* vagyis holnap, a következő vasárnap — *május 19-én* — és *pünkösd hétfőn* a székesegyházból a 7 órai sz. mise után **K. Horváth** István belvárosi plebánus vezetése alatt a ft. káptalan részvételével processio indul a ferenczrendiek s zircziek temploma utcajárséval a felsővárosi plebánia templomba, honnan a sz. mise s a sz. beszéd meghallgatása után a székesegyházba tér vissza. A sz. misét **Tamás** Vilmos esperes plebánus, a predikációt pedig **Göncöl** Antal káplán fogja tartani. Mindegyik templomban élműködnek 5 Miatyánkot, 5 Üdvözlőgyet és 1 Híszek-egyet a pápa szándékára. A jubileumi bucsu elnyeréséhez az említett 3 körmeneten s az előirt imádságok elvégzésén kívül még a szent gyónást és áldozást is el kell végezni. A kik ezen körmenetekben bármilyen részt nem vehetnek, azok még augusztus 23-ig részcsülehetnek a jubileumi bucsu kegyelmében, ha a székesegyházat és még 3 templomot 15 napon át akár egyfolytában, akár megszakítva, tehát 60-szor meglátogatják, s a fentebb említett feltételeket elvégzik.

— **Keresztjáró napok.** A keresztjáró napok alatti körmenet a tanulóifjúság s hitők nagy számu részvételével hétfőn a zircziek, kedden a ferenczrendiek s szerdán a papnevelde templomába indult, honnan a szent mise s 14 könyörgő ima meghallgatása után a székesegyházba tért vissza.

— **Kardpárbaj.** A mi társadalmi életünk, felfogásunk még mindig nagyon beteg. Vakán hódolnak olyan középkori szokásoknak, amelyekről mindenki tudja, hogy törvénybe ütköznek, tehát jogtalan s e mellett igazságot közmegnyugvásra nem szolgált. Csodálatos mégis, hogy becsületparalálásra jó, mert még manapság is lovagias emberek előtt „muszáj” jönnek lenni. Ilyen, általunk soha sem helyeselt uton nyert elintézt az az ügy, mely a városi számvevőség és a Székesfehérvár és Vidéke laptársunk között békés uton avagy törvényes formák között lebonyolított nem volt. A párbaj volt hát a menekülés! Tegnap d. u. 5 órakor ugyanis **Maron** István alszámvevő és **Fényes** László hírlapíró kardpárbajt vívtak a „Fekete Sas” szálloda táncztermében. Maronnak **Pölcser** Péter gazd. tanácsos és **Tóth** Arthur lapszerkesztő, Fényesnek **Horváth** Jenő százados és **Adler** Ignác főhadnagy segítettek. Mint párbajorvosok dr. Lauschmann, dr. Palánszky és dr. Pataki szerepeltek. A párbajban mindkét fél a kezén jelentékeny sebet kapott.

— **Halálos esés.** Megrendítő szerencsétlenségnek esett áldozttal e hó 13-án hétfőn **Hartinger** János, Huszár Károly kanonok vinczellérje. Nincs még több két heténél, hogy Zsámbékról Fejérvárra költözve, **Luszár** Károly kanonok veszni indult birtokán — a honnan, a mint látszik az Isten áldása mindig messzebb száll! alkalmaszást nyert. Szombaton reggel a hernyókat pusztította a fákról s a közben oly szerencsétlenül esett le egy szőlőkaróra, hogy a testén körülbelül két decziméter mély sebet ütött. Valahogyan még kíváncszorgott a dűlőutra a honnan némsokára hazaszállították, de mély sérülése, mely beleit is megtépte még a leggondosabb ápolás mellett sem volt gyógyítható, óriási kíno-

kat szenvedve hétfőn reggelre meghalt. Halálát (már egy év óta ágyban fekvő beteg) felesége és három kicsi árvája siratja.

— **Bierbauer János.** Ismét egy hatalmas tölgy, városi közletemnek egyik jelese dőlt ki. Átadta lelkeit Teremtőjének s a veszteség a családon kívül a várost érintette legközelebről. Már napokkal ezelőtt féltük a perczet, a midőn a jótékonyágáról általánosan ismert öreg ur lelke elhagyja porhüvelyét, hogy égi hazájában költözzön. Keresztényi türelemmel szenvedte betegsége fájdalmait s Istenben vetett erős bizalma erőt adott a szenvedések elviseléséhez. A mitől oly sokan aggódva félték, végre is bekövetkezett. Tegnap hajnalban a székesegyház nagyharangja hirdette a város előkelő polgárának, a székesegyház és cisztercita templom jólelkű gondnokának elhunyatát. Mint városi bizottsági tag városunk előrehaladásának tevékeny munkása volt s mint takarékpénztári igazgató az intézetnek már gazdag tapasztalataival sok előnyre szolgált. Mindenütt ott volt, a hol jótéteményről volt szó, sok szegény, sok árva könnyei hullanak koporsójára.

Utolsó útján ott láttuk képviselve a társadalmat minden rétegét. A városi bizottsági testület, tisztviselői kar, apácák, árva, tüzoltók, egyletek stb, testületileg álltak körül ravatalát, a mely mellett talán legmeghatóbb volt a 48-as honvédek tiszteltreméltó gárdája. A hajdan tüztől szikrázó szemekben a szeretet, a fájdalom könnye tolt s a hála, a tisztelet és szeretet koszorú-virágait ők harmatozták első sorban bajtársi könnyeikkel.

A Bierbauer család ugy a saját, valamint az összes rokonság nevében fájdalmas szívvel jelentik, hogy forrón szeretett édes atyjuk, apósuk és nagyatyjuk illetve rokonuk **Bierbauer** János városi tb. tanácsos, a székesfehérvári takarékpénztári igazgató, 48-as honvéd folyó évi május hó 14-én reggeli 1/23 órakor, életének 73-ik évében, a haldokló szentségének ájtatos felvétele mellett, rövid de kínos szenvedés után az Urban kimult A drága halott földi maradványa folyó évi május hó 15-én délután 5 órakor fog a gyászháznál (Megyeház-utca 3. sz.) a római kath. anyaszentegyház szertartása szerint beszentelni és a Szent-háromságrol czimzett temetőben a családi sírboltban nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise áldozat pedig folyó hó 17-én d. e. 10 órakor fog a Mindenhátónak a belvárosi plebánia templomban bemutatni. Az örök világosság fényeskedjék neki!

A gyászszertartást **Károly** János káptalani helynök, nagyprépost végezte fényes papi segédlettel, ő kísérte utolsó földi útján a kedves halottat, kinek ravatalára a következő koszorúk helyeztettek:

Időtlen-időig áldják emléked: Viktor, Mariska.

A jó atyjuknak: Béla és Anna.
Szeretett drága atyjuknak: Pista és családja.
Szeretett drága atyjának: Manczi.
Szeretett nagypapájuknak: Dódi, Jani, Laczi.
A jó nagyatyjának: Miczi.
Felejtethetlen barátjának: Havranek József.
Öszinte részvéte jelöl: özv. Felmayer Istvánné és Károlyné.

Tiszteletük jelöl: Kovács Károly és családja.
Szeretettük jelöl: Seefelner Gyula és családja.
Szeretett igazgatósági tagjának: Székesfehérvári takarékpénztár.

Mély részvéte és tisztelete jelöl: Székesfehérvári takarékpénztár tisztikara.

Öszinte tisztelete jelöl: Székesfehérvári takarékpénztár igazgatósága.

Tisztelete jelöl: Obermayer János és családja.

Tiszteletük jelöl: szeretett háziuruknak.

A szeretett háziurnak: Wiener Gyula és neje.
A felejtethetlen jó háziurnak: Weisz Geyza és családja.

Mély részvéte jelöl: Hámpek család.

Udvardyné — Say Emma.

Igaz részvéte jelöl: Pisky L. család.

Szeretett jó házi bácsijuknak: Lambrecht Ferencz és családja.

Jó bácsinknak: Mari és Arthur.

— **Egyleti hír.** A helybeli jótékony nőegyletet 1901. évi május hó 18-án reggel 9 órakor **Károly** János nagyprépost a székesegyházban hálaadó szent-misést tart.

— **Koszorúmegváltás.** Ifj. **Kovács** Pál helybeli lakos **Bierbauer** János elhunyt alkalmából koszorúmegváltás czimén a jótékony nőegylet czelzaira 20 koronát adományozott, a miért ez uton is köszönetet mond **Reé** Istvánné pénztárnok.

— **Jégverés.** Ma délután a zámolyi határban a hirtelen tornyosuló felhők jeget hoztak. Már egy óra tájban dió nagyságu jegek estek s a jégeső a vetésben, főleg pedig a szőlőben nagy kárt tett.

— **Nyugdíjazás.** Kunszt János városi alszámvevő megrongált egészségi állapotára való tekintettel nyugdíjazását kérte.

— **A vármegye közig bizottsága.** A tegnap d. e. 10 órakor megtartott megyei közig. bizottság rendes havi ülésének kiváló érdekességét kölcsönözt annak az átiratnak a tárgyalása, a melyet a városi közig. bizottság intézett hozzá az új megyei közkórház működésének ellenőrzése tárgyában. Három vélemény körül folyt a vita itt-ott meglehetősen hevesen s csak ritkán a törvényen nyugvó, szigorú tárgyilagosság medrében, Részletesen megirtuk már, hogy a városi közigazgatási bizottság a közegészségügyi törvény értelmében a vármegyei közkórháznál gyakorolni óhajtván ellenőrzési jogát, arra kérte a megyei közig. bizottságot, hogy üléseire a városi főkapitányt és főorvost hívja meg s a körházi igazgatóság a körház betegforgalmáról a városi közig. bizottságnak jelentsen. **Huszár** Ágost alispán bír a vita folyamán annak a nézetének ad kifejezést. hogy ez esetben „valószínűleg a várost illeti meg az ellenőrzési jog”, mégis előterjesztésében okoskodásával arra a következtetésre jut, hogy mert két ellenőrző hatóságra szükség nincs, az ellenőrzési jog feltétlenül a megyei hatóságot illeti. A menyriben az esetben a törvény nagyon homályosan intézkedik, kéri a vitás kérdés megoldására a belügyminiszter döntését. **Szűcs** főjegyző, továbbá **Kecskés** biz. tag az autonóm jogok sérelmét látva a kérdés olyatén megoldásában, hogy az ellenőrzési jog a városi hatósághoz utaltatnék, a kérelem egyszerűen visszautasítandó. Ha nem tetszik a városnak az elutasító határozat, felebbezze meg. Tiltakozik az ellen, hogy véleményt a bizottság a belügyminiszteről kérjen, mert valóban gúny tárgyává válik, a mennyiben minden ügyben hozzá fordul. **Vérlessy** József biz. tag azt hiszi, hogy a város a megye jogaiba akar tokolodni. Javasolja, hogy feliratilag panasz emeltessék a belügyminiszteriumnál, így legalább a megye érvei is felkerülnek **Fidél** főispán törvényes alpra iparkodik helyezkedni s az igazsághoz mindencetre szerintünk az ő véleménye van legközelebb. Mindig az a közig. bizottság illetékes az ellenőrzésre, a melynek területén a kórház fekszik. Egyébként a főispán is a belügyminister döntését tartja kívánatosnak. Végre is szavazásra került a sor s a közig. bizottság 11 szavazattal a várost a kérelemmel elutasította.

Legközelebbi számunkban az ügygyel részletebben foglalkozunk s ezt annál inkább is kötelességünknek tartjuk, mert a tegnapi vita a főispán minden jóindulatú törekvése daczára sem volt alkalmas e vitás ügyet megvilágítani.

— **Korai intézkedés.** Minden érdekelt szülő mély sajnálattal értesült a városi közigazgatási bizottság által, f. május hó 8-án hozott azon határozatról, hogy Csesznek János vezetőtanító szolgálat-képtelenségének megállapítására egy háromtagú bizottság küldetett ki. Ezen intézkedés bizonyára abban leli magyarázatát, hogy nevezett vezetőtanító f. évi ápril havától augusztus végeig szabadságot kért s egyben jelezte, hogy azon esetre, ha egészsége helyre nem állana, nyugdíjaztatása iránt megteendí a szükséges lépéseket. — De hála a jó Istennek, a Csesznek János egészségi állapota, úgy, mint ezidőig, szemlátomást javul, úgy nyugdíjaztatására nem lesz szükség. Gr. Festetics Bennő, kir. tanfelügyelő Csesznek Jánost, Fejérmegye egyik legkiválóbb tanítójának mondotta s a mely kijelentéshez bátran hozzáadjuk, hogy Csesznek János a maga nemében páratlanul álló tanító. Példás viselete, erénytelen szorgalma, a gyermekekkel való atyai szelid bánásmódja, s minden dicséreten felül álló ügyszeretete rég avatták őt váro-unk egyik legjelesebb tanítójának. Ilyan tanítónak elvesztésére minden szülő s tanhatóság csak fájdalommal gondolhatna. Csesznek János egészsége rövid két hónap alatt annyira javult, miszerini biztosra vehető, hogy tanítványainak, kartársainak és iskolai előljárójának legnagyobb öröme, f. évi szeptember hó 1-én ismét átveheti osztályát.

— **A jótékony négyzet** által f. évi május hó 4-én rendezett korona-estély a kiadások levonásával 1752 kor. 80 fillért jövedelmezett.

— **Szövetkezeti értekezlet.** A Keresztény Szövetkezetek Országos Központja tisztelettel meghívja a Győr-, Moson-, Sopron- és Fejérmegyékben már fennálló s a Győrhöz közel eső szövetkezetek vezetőit, elnökeiket a folyó évi május hó 30-án d. e. 9 órakor Győrött a győri katolikus kör helyiségében tartandó szövetkezeti értekezletre. Táragsorozat: 1. Megnyitó beszéd. Mondja Zichy A. gróf. 2. A szövetkezeti ügyről. Mondja Giesswein Sándor győri kanonok. 3. A központ és vidéki szövetkezetek. Előadó Pisky Zoltán központi hivatalnok. Délben 1 órakor társas-ebéd a Katolikus Kör helyiségében. Egy teríték ára 2 korona. A társas-ebédet részt venni kívánók május 27-ig jelentkezenek a győri Kath. Kör vendéglősnél, Erhardt Antal urnál, Győr, Andrássy-ut 36. szám. Délután a tanácskozás folytatása. Kérjük munkatársainkat, hogy közös ügyünk érdekében az értekezleten mennél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. Budapest, 1901. május 1. A Keresztény Szövetkezetek Országos Központja.

— **Gyászrovat.** Özv. Kaiser Alajosné szül. Müller Erzsébet f. évi május hó 13-án hosszú szenvedés után életének 46 évében elhunyt. Temetése tegnap d. u. volt. — *Vaigl Imre*, a Fejérmegyei Takarékpénztár nyug. könyvelője, f. évi május 14-én d. u. 3/45 órakor életének 63-ik évében, hosszas szenvedés és a halotti szentségek átjatos felvétele után az Urban elhunyt. Temetése holnap d. u. fél 6 órakor lesz.

— **Rendőrségünk figyelme.** Egész tisztelettel ajánljuk több polgártársunk kérelmére rendőrségünknek hathatós figyelmebe azt a botrányos jelenséget, amelynek az Ósz utca és környékének lakói már hosszabb idő óta ki vannak téve. *Krausz Samu* Ósz-utcai lakos lókereskedőnek van egy, már évek óta örült, vagy eszelős leánya, a kit az örültek háza helyett, otthon tartanak. Gyakran kiszabadul az utcára, némelykor egészen csendesen viseli magát, máskor pedig az apró gyermekeket üldözi, kövekkel dobálja, akárhányszor 3-4 éves gyermekeket elfog s kegyetlenül elver, vagy a sárba hentergeti meg. Többen állítják, hogy a múlt évben egy kis gyermeket fojtogatott és úgy megvert, hogy az három nap mulva belehalt a verésbe. Az utóbbi

időben az istállóba szokták bezárni, a honnan aztán naphosszat vadállati üvöltés hangja borzongatja a közellakók hátát. Hozzá még az istálló háttal a vizivárosi iskola udvarára nyílik s így az előadásokat gyakran órák hosszat zavarja. Kérjük a rendőrséget, hogy erélyes közbelépéssel szüntesse meg ezeket az állapotokat, sok szülőt ment meg súlyos aggodalmaktól és sok vizivárosi polgárnak óhaját váltja valóra.

— **Köszönetnyilvánítás.** Fogadják mindazok, a kik a bennünket ért csapás alkalmával részvétükkel fájdalomukat enyhíteni igyekeztek, ez uton is hálás köszönetünket. A gyógyszer család nevében dr. *Holly Géza*.

— **Öngyilkos leány.** Az öngyilkosság eddig majdnem kizárólag a városi „felvilágosodott” publikum privilégiuma volt. A mély most már a falu egyszerű népet is megfertőztette ugyanarra, hogy nap-nap után hirt kell adnunk egy-egy gyáva lélek megmondolatlan cselekményéről. A napokban Zichy-Ujjalunak volt egy életuntja. *Pálkás Katalin*, a falu egyik legszebb leánya valószínűleg szerelmi bánatában a kutba ugrott s mire a szomszédok észrevették, már meg volt meredve.

— **A Polgári-Lövészkeret** vasár- és ünnepnapokon élénk látogatottságnak örvend s főleg a tagok nagy érdeklődést tanusítanak a versenylovészetről. Legutóbb f. 12-én a czellővészetről eredménye: Lőfegyverrel. I. díj: ifj. Csapó István (4-es), II. díj: id. Csapó István (4-es), III. díj: Horváth Jenő százados (4-es), IV. díj: Binder Béla (3-as). Pisztolylyal. I. díj: dr. Krausz Zsigmond (szeg), II. díj: Tóth Aladár (4-es), III. díj: ifj. Löwinger Mór (4-es). Holnap azaz f. hó 16-án d. u. 5 óratól 8 óráig a honvédeknek sétaharversenyt tart, ugyanezen alkalommal tekeverseny is lesz.

— **Névváltoztatások.** Kiskoru *Pick Béla*, János és Jenő duna-penteleci lakosok vezetéknevüket „*Molnár*”-ra, továbbá kiskoru *Führer Károly* és *Gyula* rácz-almási lakosok vezetéknevüket belügyminiszeri engedéllyel „*Farkas*”-ra változtatták.

— **Állatorvos-választás.** Seregélyes községben az üresedésben levő községi állatorvosi állást f. hó 11-én töltötték be választás útján. A *Kálmán Vincze* főszolgabíró elnöklésével megejtett választás *Kovács Sándor* győzelmevel végződött.

— **Az esküdt veresége.** Ilrész községben Urhida, mert ott egyetlen mulatságnak sem lehet vége verekedés nélkül. Vasárnap *Simon János* vendéglőjében tartott az ifjuság táncmulatságot, a minék elleni sere *Mihályi József* esküdt volt hivatva. A menyeknek ez sehogys sem tetszett s *Tüke István* ki is csalta az esküdtet az udvarra, a hol aztán négy-öt legény rátámadt s meg is verték úgy, hogy eszméletét veszítette. Hatóság elleni erőszak miatt az ügy a kir. ügyesség elé került.

— **Szobafüz.** Könnyen végzetessé válható tüzeset volt tegnap a *József* főherceg laktanyában. A délelőtti órákban az asztalosműhelyben senki sem dolgozott s így annál feltűnőbb volt, hogy délen a műhely ablakán sűrű füst tódult ki. A gyalpad s a szerszámok már lángban voltak s így ha a tüzet észre nem vesszük, a tetőzetre került volna a sor. A kéznél levő legénység a tüzet elnyomta a nélkül, hogy a tüzőltők kivonultak volna. A tűz keletkezésének oka mindeddig nem volt kideríthető.

— **Eltűnt gyermek.** Ifj. *Csányi Antal* sonyvai lakos 13 éves fia a napokban hazuról eltávozott s azóta vissza sem tért szülei lakására. A hatóság a nyomozási eljárást folyamatba tette.

— **A Kristály** szent Lukácsfürdői hegyiforrás kutvállalat f. hó 12-én tartotta évi közgyűlését. Az üzlettevő mérlegszerinti eredménye ugyan vesztéssel járt, de miután a *Kristály ásványvizet* a legtöbb európai államban, Amerikában, Ausztráliában, Délafrikában és Ázsiában bevezették, továbbá a lefolyt évben 5 nagy külföldi kiállításon magas kinttételekben részesült, tekintettel ezen kiváló eredményekre, a közgyűlés tudomásul vette a jelentést és az igazgatóságnak köszönetet szavazott.

— **Dr. Vértessy Géza ügyvédi irodáját** *Megyei-ház-tér 10. szám alá (dr. Fanta félo ház)* helyezte át.

— Ezennel értesítjük a biztosító magyar közönséget, hogy budapestben „*Magyar Biztosítási Iroda*” czim alatt egy oly intézményt létesítettünk, mely a külföldi hasonló nagy vállalatok mintájára hivatva lesz a biztosítási ügyekben utba igazítással szolgálni, teljesen díjmentesen tanácsot adni s a közönség érdekeit a biztosító vállalatok előtt képviselni. Irodánk elvállalja az új biztosítások felvételét, a legnagyobb kölcsönöket eszközi ki, eljár károk és perek esetén, nem megfelelő kötvényeket megfelelőekkel kicserél. Szóval mindazon ügyekben a közönség szolgálatára áll, a hol a bonyolult biztosítási ügyekben tanácssal, utmutatással szolgálhat. Tekintve, hogy irodánk semminemű ügynökséggel összeköttetésben nem áll, (nem is téveszthető össze ügynökséggel) mindazon kedvezményeket és jutalmakat, melyeket biztosítások közvetítésénél társaságok az ügynöknek fizetni szoktak, mi a feleknek átengedjük. Semminemű jutalékok vagy költséget fel nem számítunk. Mindazok, akik valamely társaság képviselőtől előnyös feltételek mellett óhajtják elvállalni, bizalommal forduljanak hozzánk. Budapest, 1901. április hó 25-én. Magyar Biztosítási Iroda. Budapest, VII. ker. Rózsa-utca 35. sz. I. em. 15.

IRODALOM.

— **Alkalmi egyházi beszédek.** Irta *Ruschek Antal* győri esp.-plebános. Most jelent meg e fényes kiállítás, 419 lapra terjedő kötet, mely a szerzőnek különféle és nevezetesebb alkalmakkor elmondott, és emellett mindig zamatos magyarsággal ékeskedő szónoklati művek, miknek e szent-beszédek méltán nevezhetők, egyrészt a legérdekesebb témákat dolgozzák fel, másrészt az ilyen ünnepies alkalmakra czélszerűen felhasználható bő anyagot szolgáltatnak. Az elmélkedő hívő úgy, mint a beszédre készülő pap, nagyon sok szép gondolatot és érzést találhat e könyvben, s azért kritikáció-irodalmunk meglehetősen terjedelmes volta mellett is, *Ruschek* szentbeszédei bizonyos tekintetben hézagot pótolnak, az egyházi szónoklat terén előkelő hanggal, finomabb színezéssel és gyengéd modorral határozottan kiváló helyet foglalnak el.

A tartalom következő:

Plebánia és hitközségi jubileumra, a lelkek iránt való szeretetről. Szent István király napján, a hazaszeretetről. Új plebános beköszöntője. Atterészkor. Magyar zárandókat Lourdesba indulásakor. A lourdesi bazilikában Ave, Ave Maria. Plebániatemplom fölszentelésekor. A kereszt és Nagyasszonyunk Kegyelemkép jubileumán. Ezüstmenyegzőkor. Kereszteléskor (2). Szamaritánus beszéd. Esketéskor (3). Aranymisekor. Ezüstmises pap beszéde, köszönet, áldás. A katolikus legényegyesületről. Új plebános beiktatásakor. 900-ados jubileumra. Templom fölszentelésekor. Halottak estéjén. A század befejezésekor: mulandó és örök élet. Szentségimádáskor. Kálvárián (Fájdalmas pénteken, Nagycsütörtökön, Nagypénteken). Házszenelésre. Első áldozáskor. Szerzetesi fogadalmótételnél: a világ és a szerzetesi élet. Tanítóegyesület jubiláris közgyűlésén: az idealizmusról.

A gazdag tartalmú könyv ára 6 korona, diszes kötésben 7 korona 50 fillér. Szerzőnél Győrött, vagy a *Stephanum nyomdánál* (Szent-István-Társulat Budapest VIII., Szentkirály-utca 28.) 5 kor., kötve 6 kor. 50 fill. Áldozópapoknak, lehetőség szerint, a szokásos módozatok mellett is.

— **A szeretet lángjai.** Irta Tóth Mike, S. J. A kalocsai érseki hatóság jóváhagyásával. Kalocsa, 1901. 222 l. Ára 150 K. A fáradhatatlan szerző e könyvével igen jó szolgálatot tett mindazoknak, kik az isteni Szív tisztelete körül fáradoznak; utmutatást ad mindama társulatok, egysületek, ájtatossági gyakorlatok felől, melyek az isteni Szív tiszteletére a kath. egyház talaján eddig gyökeret vertek. Mi módon kell e társulatokat megalapítani, minő bucsukat lehet nyerni, kihez kell fordulni a bekebelezési okmányért, mindezt megtalálni e kis könyvben. Négy részre oszlik: I. Az isteni Szív kultuszának tárgya, célja, története, ígéretei és a szeretet képe. II. Az isteni Szív társulata, örökös imádása, a tiszteletőrség, az imaapostolkodás, az engesztelő szentáldozás, a szentóra. III. Első péntek, junius hava, a szent Szív ünnepe, novena, imafüzér, vállruha, a szent Szív képének látogatása. IV. Fohászmák, följajlások, litánia. Kapható a csinosan kiállított könyv Kalocsán, szerzőnél.

KÖZGAZDASÁG.

Hazai ipar.

A Kárpátoktól egész az Adriáig hangzik a lelkes magyar jelszó: *Egyedül a hazai ipart pártoljuk.* Ne vegyük se az osztrákét, se a németét, de még a taliánét sem, csak egyedül a hazai magyar ipart pártoljuk! A furfangos kazár kereskedők pedig szép csendesen a markukba nevetnek azalatt. — Csak úgy, csak úgy édes magyarom, csak innen vedd Magyarországból, magyarországi (de nem magyar) boltból. A többi aztán az én gondom, hogy honnan szerzem be, Ausztriából-e, a külföldről-e, vagy itt a koldus magyar iparosoknál csináltatom-e? az az én gondom.

Árusitanak gyufát, ráírnak hazafias jelszavakat: *Nyelvben él a nemzet. 50% a F. M. K. E. javára.* de az egész gyártmány, a mely budafoki gyártmányoknak van jelzése, egy ugyanaz a bécsi cég gyártmányával: a *Sákerhets Staud-sliktor*-ral. S még hozzá a furfangos kazár mit eszelt ki. Tudja, hogy ez a jó magyar bomlik a hazai árúrt, pláne, mikor azzal hazafias czélnak is szolgálhat: 6 százalékkal drágábban számítja a kereskedőnek a magyar feiratot gyufát, mint a német feliratot s így azt a hasznat, a mit esetleg hazafias czélra juttat, a magyarok duplán fizetik meg.

A másik magyar király-tintát árul, szép nemzeti színeket bigyeszt az üvegre: vakulj magyar! — a végén meg bálmulhatod azokat az apró betűket, a melyek tudomásodra hozzák, hogy azt a tintát Beyer Ede csináltatja Görkában, a mely a csehek országában található.

Polonyi Géza januárban hívta fel a kereskedelmi miniszter figyelmét arra az érdekes esetre, hogy Bretschneider Vilmos budapesti cipőgyáros Brünben készített a hazai gyártmányu cipőket.

Igy vagyunk aztán többé-kevésbbé legtöbb iparcikkünkkel, különösen azokkal, a melyek az élelmességéről híres kereskedői osztály kezei között mennek át. Megvesszük a külföldit hazai gyanánt s mivel jó hazafiak vagyunk még azt se bánjuk, ha itt-ott 5-10 perccel drágábban számítják, mint a hogyan rendes körülmények között vehetnők. Aztán kisül, hogy nemcsak drága, de rossz is, sőt nemcsak hogy rossz és drága, hanem rossz is, drága is, külföldi is, és bennünket, a mi jó magyar szívünket alaposan megcsalták s elidegenitettek még attól is, a mi jó is, hazai is, meg elég tisztességes árért is adnak.

A napokban meg a *Turul* cipőgyár üzemét leplezték le. A miniszter 150 ezer koronát ígért Fränkl (nű??) urnak, ha Temesvárott cipőgyárat állít fel s a mölengi helyett onnan szállítják hozzánk a lábbeliket. Megígérte, szerződést is kötöttek, mégis sikerült elcsipni Fränkl urat, midőn Ausztriából a magyar védjeggyel ellátott szállítmányokat akarta a nyakunkra hozni. Persze hogy könnyebb neki, ha ott nagyobb mennyiségben gyártatja, az ő erőt használja fel, olcsóbban szerzi be az anyagot s no! ha még

magyar feliratot készített is hozzá, lesz jölelkü magyar, a ki ezt neki készpénz gyanánt veszi.

Persze most van nagy mosakodás. Fränkl ur mossa magát, Hegedűs miniszter szintén tisztán kíván bemutatkozni, hogy ő nem oka annak, ha be tudták csapni.

Hanem az iparosoknak keserves ez a dolog leginkább. Tele vagyunk panaszszal. Egyik iparág a másik után megy tönkre, kisiparosaink nagy-része egyik kezével még a szerszámot üti-veri, a másikkal már a vándorbotot keresgéli. S ha visszatekintünk az elmúlt esztendőkre, akár évtizedekre, önkéntlenül élénk tolokodik az a keserves kérdés: mit tettek liberális kormányaink a kisiparosoknak a megmentésére. Nem mondjuk, hogy itt-ott, különösen az utóbbi esztendőben nem mutatkozott némi jóakarát, de mi az ahhoz a nagy szükséghez mérten, a mely országszerte segélyért könyörög. Liberális kormányaink pártul fogták, segítették, tömték a nagy tőkét, a gyárosokat, megadták neki az erőt és hatalmat, a melylyel maguk alá gyűrjék a kicsinyeket, a melylyel gyári munkássá devalválják az előbb még virágzó üzletnek örvendő kisiparosokat. Mindenütt a koncentrálás, az erőnek kevés kézben való egyesítése volt a cél, és a nagy tömeg zúg is, elégedetlenkedik is, mit törődtek vele, hiszen azok a fölnevelt hatalmasok hűséges, szolgalelkű támaszai lettek annak a kormány-

rendszernek, a mely mellettünk pálczát tört. Ez a bűne a liberálizmusnak s valahányszor így blamirozza magát, mint a *Turul*-nál a napokban történt, mindannyiszor eszünbe juttatja multjának ezer vétkeit.

Chief Office 48, Brixton-Road, London, SW.

Thierry A. gyógyszerész
vértképező és tápláló, valódi

Hámatin-pastillái

a legmegbízhatóbb szer a sápkór és vérszegénység ellen, valamint az ezekből származó bajok megelőzésére. Mellőzzük a gyomor idegeket tulizgató, szédítő nehéz vasborokat és használjuk csak a könnyen assimiláló pastillákat. Minden doboz a készítő aláírásával van ellátva. Egy doboz ára 4 korona portomentesen szállítva, a pénz előleges beküldése mellett

Thierry A. gyógyszerész. balzsamgyára
Pregradán, Rohits-Sauerbrunn mellett.

Egy pohár sör 9 kr. — Egy korsó sör 13 kr.

Egy pohár sör 9 kr. — Egy korsó sör 13 kr.

Sör

Sör

Legjobb Drener-féle sörök kimérése.

Naponta friss csapolás.

KOSTYELIK JÓZSEF

VENDEGLŐJÉBEN (KOSSUTH-UTCZA 3. SZ.)

Friss reggeli a legnagyobb választékban

Sör

Sör

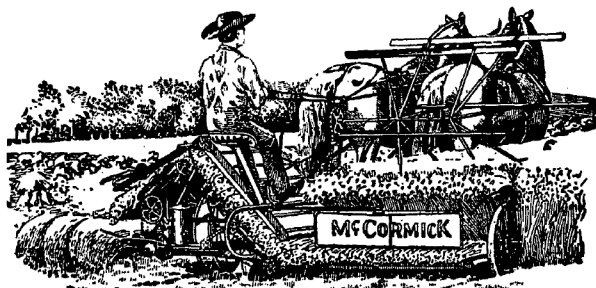
Kitűnő fejevári borok.

Egy pohár sör 9 kr. — Egy korsó sör 13 kr.

Egy pohár sör 9 kr. — Egy korsó sör 13 kr.

Mc CORMICK HARVESTING MACHINE COMPANY
(CHICAGOI ARATÓGÉPCYÁR)

GRAND PRIX.

PARIS 1900-ban.

Kéveköti aratógép, Fűkaszalógép, Közörrükészülék, „Daisy” marokkrakó aratógép, Szénagyűjtő gereblye és Kéveköti fonalgyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte!

1242

Olcsó tartalékrészek óriási raktára.

WILLIAM J STILLMAN
igazgató.

Képviseleink:

NEY MÓR, Széke-fehérvár. Budapest V., Váci-ut 30.

Tessék mintakönyvet kérni!

Hirdetések

felvételnek kiadóhivatalunkban

(Szent-István-tér I. szám)

jutányos áron.